

## ความหมายของคำบางคำ (GLOSSARY)

### ระบบอนาธิปไตย (anarchism)

แปลว่าอนาธิปไตย ป่าเถื่อน ไม่มีกฎหมาย เป็นลัทธิที่ต้องการให้ยกเลิกการมีรัฐบาล เพื่อปล่อยให้ประชาชนมีอิสรภาพเสรีภาพเต็มที่ถือว่าสมาชิกของสังคมจะอยู่ด้วยกัน เข้ากันได้อย่างกลมเกลียว หากไม่มีรัฐบาล การผลิตสินค้าที่ต้องการ ด้วยการร่วมมือกันโดยสมัครใจ ควรเลิกการให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เพื่อให้มีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน โดยกลุ่มชนที่มีการร่วมมือกันแทน ต่างกับสังคมนิยม ที่สังคมนิยมให้รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และอุตสาหกรรมโดยหวังให้เป็นรัฐสวัสดิการ

### ลัทธิทุนนิยม (Capitalism)

เป็นระบบเศรษฐกิจของสหรัฐ อันเป็นประเทศมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทุน เพื่อลงในประเทศและต่างประเทศ จนก่อให้เกิดผลิตผลจำนวนมากมาย เป็นระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (laissez faire) ให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และใช้ทรัพย์สินลงทุนหากำไร ถือกำไรเป็นสิ่งสำคัญในลัทธิทุนนิยม เอกชนมีเสรีภาพในการทำสัญญา และเข้าร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามความสมัครใจ เพื่อหวังกำไรและความอยู่ดีกินดี การแข่งขันถือเป็นพลังที่ทำให้เกิดสมรรถภาพและในการกำหนดราคา รัฐจะเข้าแทรกแซงแต่น้อย เพื่อคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชน เช่นการตำรวจเพื่อรักษาความสงบภายใน และการทหารเพื่อป้องกันศัตรูจากภายนอก รัฐจะดำเนินธุรกิจที่เอกชนไม่สามารถทำได้ เพราะไม่ได้แสวงหากำไรจึงเรียกธุรกิจเสรี (Free enterprise) บ้าง นับเป็นระบบเศรษฐกิจตรงข้ามกับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่รัฐเข้าเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และเครื่องมือใช้ผลิตทั้งหมด

### สังคมนิยมแบบคริสเตียน (Christian socialism)

ในความหมายที่ใช้กันในสหรัฐและอังกฤษ ได้แก่กระบวนการที่เกิดขึ้นในอังกฤษ ค.ศ. 1850 ซึ่งพยายามที่จะรวมจุดหมายมูลฐานของระบบสังคมนิยมกับคำสอนทางจริยธรรมของศาสนาคริสต์เข้าด้วยกัน การดำเนินงานของกระบวนการนี้ เช่นการประท้วง การปล่อยให้คนงานได้รับทุกข์และอดอยาก และหาทางจัดสวัสดิการให้แก่คนงาน ผู้อธิบายทฤษฎีนี้ได้แก่ Charles Kingsley และ Frederic Maurice ครั้งหนึ่งเคยนำไปใช้ปฏิบัติในกลุ่มคนจำนวนน้อย

ที่ปกครองตนเองแต่ล้มเหลวจึงได้ตัดแปลงเป็นสหกรณ์ สังคมนิยมแบบคริสเตียนไม่เหมือนสังคมนิยมแบบยุโรป เพราะแบบคริสเตียน มีโครงการนำหลักศาสนาคริสต์เข้ามาใช้ในการจัดระบบสังคมนิยม ลัทธินี้ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐเข้าเป็นเจ้าของธุรกิจ แต่สนใจการจัดสหกรณ์ และการแบ่งสรรความมั่งคั่งเท่าเทียมกัน การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเข้าแทนการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวโดยหวังกำไร เสรีภาพทางเศรษฐกิจของเอกชนถือว่ามีความสำคัญอยู่

### **สำนักหรือกลุ่มคลาสสิก (Classical School)**

สำนักนี้เกิดปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 ในกลุ่มผู้เชื่อว่า เศรษฐกิจจะทำงานของมันด้วยดี เมื่อปล่อยให้เอกชนมีอิสระในการดำเนินธุรกิจ (economic liberalism) และการแข่งขันกันเองโดยรัฐบาลไม่เข้าแทรกแซง Adam Smith เป็นผู้ต้นคิดตั้งสำนักคลาสสิก

ประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญในสำนัก เช่น David Ricardo, Nassau W. Senior, Thomas R. Malthus, John Stuart Mill และ J.B. Say โดยมีปรัชญาว่า การแข่งขันโดยเสรีจะกำหนดราคา, ค่าจ้าง, กำไรและค่าเช่า คัดค้านการให้ความช่วยเหลือแก่คนยากจน เพราะทำให้เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ รัฐบาลจะต้องลงทุนในโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศ มนุษย์ยอมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ (การประกอบอาชีพ) ย่อมมีกฎและมีหลัก เอกชนและสังคมจะได้รับความสำเร็จมากที่สุด หากรัฐบาลไม่เข้าแทรกแซงในการดำเนินธุรกิจเอกชน ลัทธินี้เชื่อว่า ควรให้มนุษย์มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ และมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของตน (private property) จึงเรียกได้หลายอย่างเช่น ลัทธิถือเสรีภาพทางเศรษฐกิจ, ลัทธิปัจเจกชน (individualism ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว)

ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างลัทธิคลาสสิกและลัทธิคลาสสิกใหม่ (neo - classical school) คือ ลัทธิคลาสสิกใหม่เน้นเรื่องคณิตศาสตร์ นำเอาวิชาคณิตศาสตร์มาใช้ทางเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งจิตวิทยา เช่น จิตวิทยาของผู้บริโภคมาใช้ด้วย

### **การต่อสู้ระหว่างชนชั้น (class struggle)**

เป็นระบบสังคมนิยมของ Marx ที่เห็นว่า มีการขัดแย้งกันระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ระหว่างเจ้าขุนมูลนายกับทาส, นายงานกับคนงาน ฯลฯ เช่น ในสังคมอุตสาหกรรมปัจจุบันจะมีลักษณะที่มีการต่อสู้ระหว่างนายทุนเจ้าของอุตสาหกรรมฝ่ายหนึ่ง กับคนชั้นที่ไม่มีทรัพย์สินหรือลูกจ้าง

สรุปแล้ว สังคมจะแยกออกเป็น 2 ฝ่าย ที่มีความขัดแย้งกัน

## **ลัทธิปัจเจกชนหรือการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (Doctrine of individuality or self - interest)**

ได้แก่การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม หรือบุคคลอื่น การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวโดยมีเสรีภาพในการทำสัญญา และถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นของตนเองนี้เองทำให้เกิดพลังในการประกอบกิจการงานของมนุษย์ เกิดความคิดเรื่องมนุษย์เศรษฐกิจที่สำนักคลาสสิกกล่าวถึง และเป็นป่อเกิดของสำนักคลาสสิก

## **ระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (economic Democracy)**

เปิดโอกาสให้ราษฎรทุกคนมีทางปรับปรุงฐานะ และความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ใครจะเลือกประกอบอาชีพอะไรก็ได้ตามพอใจ จะเปลี่ยนงานก็ได้ ทุกคนมีโอกาสจะมีรายได้สูงตามความสามารถของแต่ละคน จะมีได้ต้องเป็นระบบประชาธิปไตยก่อน คนงานรวมกลุ่มเป็นสหภาพแรงงานได้ ต่อรองกับนายจ้างได้ จึงเรียกอีกอย่างว่าเศรษฐกิจแบบเสรี (free economy) เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตเป็นของเอกชน ผู้ใดจะมีเครื่องใช้และบริการมีของกินของใช้มากน้อยเพียงใดแล้วแต่รายได้และความสามารถของตน รัฐมีหน้าที่ทางเศรษฐกิจเฉพาะการป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของราษฎรมีให้มีการเอารัดเอาเปรียบ

## **มนุษย์เศรษฐกิจ (Economic man)**

เป็นข้อสมมติ (assumption) ของสำนักคลาสสิก ใช้ในการพิสูจน์ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยสมมติให้เป็นบุคคลเศรษฐกิจคนหนึ่ง จะกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (ประกอบอาชีพ) หรือมีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุจูงใจทางเศรษฐกิจ คือ หวังกำไร ดอกเบี้ย การพักผ่อน ความมีอิสระ ความมั่นคงสูงสุด กล่าวอีกนัยหนึ่งเขาเป็นผู้ที่จะกระทำสิ่งใดอย่างมีเหตุผลเพื่อให้เกิดความพอใจสูงสุดแต่ให้มีการเสียสละน้อยที่สุด ซึ่งมนุษย์ทั่ว ๆ ไปมักจะทำกันแบบนี้แล้วจะทำให้เศรษฐกิจเป็นอย่างไร แต่ในความเป็นจริงแล้ว หากได้เป็นดังกล่าวเสมอไปไม่ พ่อค้าบางคนหวังกำไรสูงสุด แต่ต้องตัดกำไรลงเพื่อขายได้มาก หรือเพื่อแข่งขันแย่งลูกค้าอาจยอมขายขาดทุน บางคนจนแล้วยังขี้เกียจ เป็นต้น อันเป็นเรื่องควบคุมไม่ได้ แต่ถ้าเป็นอย่าง economic man แล้ว ปัญหาเศรษฐกิจจะแก้ได้ง่าย โดยใช้ทฤษฎีและกฎทางเศรษฐศาสตร์มาปรับแก้ แต่ที่แก้ไม่ได้เต็มทีเพราะมีปัจจัยอย่างอื่น ๆ อีกมากเข้ามาแทรก

## สังคมนิยมแบบฟาเบียน (Fabian socialism) หรือ (Industrial Democracy)

เป็นระบบสังคมนิยมที่ไม่เห็นชอบด้วยกับความคิดเรื่องการต่อสู้ระหว่างชนชั้น เชื่อในการวิวัฒนาการค่อยเป็นค่อยไป ไม่รุนแรงและไม่ใช้การปฏิวัติ แต่ใช้วิธีดำเนินการทางรัฐสภา ซึ่งเป็นแบบประชาธิปไตย เพื่อก่อให้เกิดรัฐสังคมนิยม โดยการประนีประนอม ดังกล่าว กับพรรคการเมืองอื่น ในการปฏิรูปเพื่อให้เกิดรัฐสังคมนิยม ถือเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดพรรคแรงงานในอังกฤษ ค.ศ. 1900 คำนี้มาจากสมาคมฟาเบียน ซึ่งเกิดขึ้นในอังกฤษ ค.ศ. 1889 ซึ่งมี Sidney and Beatrice Webb, George Bernard Shaw เป็นสมาชิกคนสำคัญ

## ระบบเจ้าขุนมูลนาย (Feudalism) หรือลัทธิศักดินา

เป็นลัทธิทางการเมืองและการปกครองในยุโรปสมัยกลาง ระหว่างศตวรรษที่ 9 - 15 ที่กษัตริย์ให้สิทธิแก่ผู้ดี เช่น บารอน ลอร์ด พระและขุนนาง มีสิทธิถือครองที่ดิน ในประเทศไทย เปรียบได้กับสมัยมีเจ้านายตั้งแต่ชั้นเจ้าพระยา พระยา พระ หลวง ขุน กษัตริย์จะแบ่งที่ดิน ให้ถือกรรมสิทธิ์ แบ่งให้เท่าไร จำจากค่าง่าย ๆ คือ พระยานาหมื่น ได้มากน้อยลดหลั่นกันไป ตามฐานานุกรม เมื่อมูลนายได้ที่ดินมา ราษฎรจะมาอาศัยอยู่เพื่อได้ที่ดินทำกิน เรียกว่าบ่าว โดยต้องเสียส่วยอากรให้แก่มูลนายของตน เพื่อแลกเปลี่ยนกับที่ดินได้ที่ดินเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ได้ผลิตผลมาจะให้แก่มูลนาย และตนมีสิทธิแบ่งมากินมาใช้ จึงเป็นระบบการผลิตทางเกษตร และทำในครอบครัว เพื่อมีปัจจัย 4 พอกินพอใช้ (self-sufficient economy) ในเขตของตน จึงแบ่งบุคคลในเขตศักดินาได้เป็น

1) เจ้าขุนมูลนายและครอบครัว มีคฤหาสน์เป็นที่อยู่ มีบ่าวคอยรับใช้ มีรายได้จากส่วยอากรและพืชผลที่บาวนำมาให้

2) ทาสหรือบ่าว เป็นคนไร้อิสระ ทำงานให้มูลนาย มีทั้งฐานะดีและไม่ดี ผู้มีฐานะดีอาจไถ่ตัวเป็นอิสระชน

ที่ดินในเขตศักดินาในอังกฤษแบ่งเป็น

- 1) ที่ดินดีมีนส์ (Demesne) เป็นที่ดินอยู่ตรงกลาง ดินดีที่สุด มูลนายใช้เป็นที่อยู่อาศัย
- 2) ที่ดินวิลเลนเนจี่ยม (Villanagium) เป็นที่ดินรอบนอก ทาสหรือบ่าวเป็นผู้ครอบครอง ทำเกษตรกรรม แล้วแบ่งผลผลิตให้มูลนายตน

## การค้าเสรี (Free Trade)

ในการค้าต่างประเทศ มีผู้เห็นว่า ควรปล่อยให้เสรี ให้สินค้าผ่านไปมาระหว่างประเทศได้สะดวก เช่นไม่มีการเก็บภาษีอากรสินค้าขาเข้า - ออก หรือเก็บก็ในอัตราต่ำ ไม่มีข้อจำกัด หรือวางข้อบังคับเข้มงวด เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี

## สมาคมอาชีพ (Guilds system)

ยุโรปสมัยกลางมีการตั้งสมาคมอาชีพ 2 ประเภท คือ 1. สมาคมพ่อค้า (merchant guilds) ตั้งขึ้นเพื่อดีงราคามาตรฐานของสินค้าค้าจ้าง และช่วยเหลือสมาชิกเมื่อได้รับทุกขภัยหรือถึงแก่กรรม 2. สมาคมช่าง (Craft guilds) ตั้งขึ้นระหว่างช่าง เช่น ช่างทอผ้า ช่างทอง ช่างเย็บผ้าและอื่น ๆ เพื่อดูครองผู้เป็นสมาชิก เช่นเดียวกับสมาคมพ่อค้า มีบุคคล 3 ประเภทเป็นสมาชิก คือ (ก) นายงาน (master) ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจการค้าและเป็นช่างด้วย (ข) ช่าง (Journeyman) ทำงานเพื่อรับค่าจ้างจากนายงาน ช่างจะเป็นนายงานได้จะต้องแสดงฝีมือในการทำงานช่าง ได้มาตรฐานที่นายงานเป็นผู้กำหนด (ค) ผู้ฝึกงาน (apprentice) ที่มาเรียนวิชาช่าง ไม่ได้ค่าจ้างแต่กินอยู่กับนายจ้างเขาจะต้องทำงานแต่ 2 - 7 ปี จึงจะเลื่อนเป็นช่างได้

สมาคมช่างนี้ ต่อมาจึงได้พัฒนาเป็นสหภาพแรงงาน

## สังคมนิยมแบบสมาคมอาชีพ (Guild socialism)

เป็นระบบสังคมนิยมที่อยากให้มีสหภาพแรงงาน ที่มีการดำเนินการไม่รุนแรงของระบบ Syndicalism ผู้อธิบายระบบนี้มี R.H. Tawney, G.D.H. Cole นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ โดยเชื่อว่า การปฏิรูปโดยไม่รุนแรงแบบค่อยเป็นค่อยไป และการก่อตั้งสหภาพแรงงานในอุตสาหกรรม เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ เพราะเป็นทางควบคุมอุตสาหกรรมโดยไม่ต้องอาศัยสถาบันทางสังคม เช่นการออกกฎหมายมีเจ้าหน้าที่ขึ้นตรวจตรา

## ลัทธิถือความพอใจเป็นสำคัญ (hedonism)

เป็นหลักซึ่งถือว่า มนุษย์จะแสวงหาความสุขความพอใจ ซึ่งจะได้มาโดยใช้ความพยายาม ปรับปรุงการดำเนินชีวิตของตน หลักนี้เป็นไปตามหลักทางปรัชญา และจิตวิทยาที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ยอมเพื่อแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บ (ความลำบาก) Jeremy Bentham เป็นผู้วางหลักไว้ คือ “ธรรมชาติได้จัดมนุษย์ไว้อยู่ภายใต้อำนาจปกครอง

ของนาย 2 คน คือ ความเจ็บปวดและความพอใจ (pain and pleasure) นาย ๒ คนนี้ก็มีผู้บังคับการให้มนุษย์ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ โดยวิธีอย่างไร” ทฤษฎีพฤติกรรมนี้ ต่อมานักเศรษฐศาสตร์ได้นำมาปรับใช้เป็นเรื่องประโยชน์ (utility) Bentham เชื่อว่านักธุรกิจในการแสวงหาความพอใจสูงสุด จะก่อให้เกิดความมั่งคั่งร่ำรวย และความสุขสมกับที่ตั้งใจไว้ สิ่งนี้จะนำไปสู่การร่วมมือกันเพื่อสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น มีกฎหมายที่สมเหตุผลและเกิดเศรษฐกิจแบบการแข่งขันอย่างเสรี ไม่มีการแทรกแซงอันเนื่องจากการที่มนุษย์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (self - interest) การศึกษาค้นคว้าจะทำให้รู้ความจริง และบรรลุความพอใจสูงสุดแล้วจะทำให้ทุกคนมีสวัสดิภาพที่ดีที่สุด

### **สำนักประวัติศาสตร์ (historical school)**

เป็นลัทธิที่เกิดขึ้นในเยอรมันนี้ ในกลางศตวรรษที่ 19 มีแนวคิดว่าการวิจัยค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางเศรษฐศาสตร์ ควรใช้ประวัติศาสตร์ และกฎหมายเศรษฐศาสตร์เข้าช่วย ซึ่งเป็นการท้าทายแนวคิดของพวกคลาสสิกว่า ควรใช้วิธีพิสูจน์สิ่งที่จริงอยู่แล้ว โดยคิดหาเหตุผลต่าง ๆ อธิบายประกอบ

### **สำนักเศรษฐศาสตร์สถาบัน (institutional economics)**

เป็นสำนักที่กล่าวถึงการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยเน้นถึงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยอาศัยสัญชาตญาณ จิตวิทยา และประเพณีขนบธรรมเนียม เข้าประกอบในการอธิบาย ดังที่ Thorstein Veblen หัวหน้าของสำนักนี้อธิบายไว้ว่า ในระหว่างที่มีการปฏิรูปทางสังคม ทำให้เกิดการถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชนขึ้นจากสัญชาตญาณของคณงานมีความประสงค์เช่นนั้น คือต้องการสะสมทรัพย์สินไว้เป็นของตน จึงทำให้เกิดการต่อสู้แข่งขันเพื่อได้ทรัพย์สิน เกียรติภูมิ และอำนาจ จนบางขณะต้องลดราคาลงและทำสินค้าให้มีคุณภาพดีขึ้น จึงทำให้มีแนวโน้มที่จะให้เกิดการผูกขาด การให้ราคาคงเดิมด้วยการผลิต และมีการควบคุมการขายปลีกและขายส่ง ซึ่งแตกต่างกับสำนักคลาสสิกที่เน้นเรื่องเหตุจูงใจ ส่วนสำนักเศรษฐศาสตร์สถาบันเน้นเรื่องสัญชาตญาณ และประเพณี มาอธิบายเรื่องเศรษฐศาสตร์

## การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) (1760 - 1830)

อังกฤษทำได้ก่อนประเทศอื่น การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้แก่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ในการมีโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นผลิต โดยเปลี่ยนจากใช้แรงงานเป็นแรงเครื่องจักร เปลี่ยนจากผลิตขนาดเล็กเพื่อใช้ในหมู่บ้านเป็นการผลิตขนาดใหญ่ เพื่อส่งจำหน่ายยังต่างประเทศ เหตุที่อังกฤษทำได้ก่อนเพราะ

1. ภาวะการเมืองราบรื่น ไม่มีสงคราม ประชาชนมุ่งหน้าประกอบอาชีพ
2. เกิดนักประดิษฐ์ที่สำคัญ คิดเครื่องจักรแบบใหม่ขึ้นใช้ เช่น เจมส์วัตต์ คิดเครื่องจักรไอน้ำได้ คนอื่น ๆ คิดเครื่องทอผ้า และสินค้าใหม่ ๆ ขึ้นได้ นักลงทุนริเริ่มทำธุรกิจใหม่ ๆ แปลก ๆ จนกลายเป็นการผลิตขนาดใหญ่
3. มีตลาดกว้างพอ เพราะอังกฤษมีเมืองขึ้นอยู่ทั่วไป เมืองขึ้นเหล่านี้ทำเกษตรกรรมผลิตวัตถุดิบได้อีก ขายในราคาถูก อังกฤษจึงซื้อมาป้อนโรงงาน
4. อังกฤษมีทุนพอ ได้จากกำไรที่ขายสินค้าไปยังอาณานิคม และโรงงานอุตสาหกรรม ชาวอังกฤษได้ค่าจ้างสูง เกิดการออมทรัพย์เพิ่ม
5. สถาบันการเงินได้เกิดขึ้น เช่นธนาคาร อำนวยความสะดวกในการใช้เงิน โอนเงิน กู้ยืมเงิน
6. ได้มีการขุดถ่านหินขึ้นมาใช้เป็นพลังงาน ซึ่งมีมากในอังกฤษ ใช้กับเครื่องจักรไอน้ำ รถไฟ เรือไฟ และใช้ในการถลุงเหล็กที่พบในปี 1728

## กลุ่มคามอรัลลิสต์ (The Kamerallists)

เป็นแนวคิดประเภทหนึ่งของสำนักพาณิชนิยม ที่เกิดขึ้นในเยอรมันนีและออสเตรีย ในระหว่างกลางศตวรรษที่ 18 เป็นระบบใช้ในการบริหารงานของรัฐ, การใช้เทคโนโลยี และนโยบายทางการเงินเพื่อหวังความร่ำรวยมาสู่ประเทศ โดยดำเนินการในลักษณะการค้า ลัทธินี้เป็นทางหนึ่งที่ดีที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งแก่ประเทศ และให้ใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยวิธีเลี้ยงอุตสาหกรรมในประเทศ และเป็นเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองได้ (self - sufficiency) การที่มีประชากรมาก เป็นทางที่ทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้น อันเป็นทางให้เศรษฐกิจพัฒนา คำนี้ บางครั้งใช้เพื่อเน้นเรื่องรายได้ของรัฐเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ประเทศ รุ่งเรือง

## การปฏิรูปที่ดิน (land reform)

เป็นวิธีการปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของกสิกรด้านที่ดิน เพราะกสิกรสมัยโบราณไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ต้องเช่าแพง ค่าจ้างคนงานทำกสิกรรมถูก ที่ดินมักตกทอดแก่บุตรหัวปีคนเดียวตามกฎหมายมรดก เป็นต้น

การปฏิรูปที่ดินคือการแบ่งสรรที่ดินใหม่ (redistribution) โดยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เช่น การแบ่งสรรที่ดินแปลงใหญ่ที่มีผู้ครอบครองให้แก่กสิกรที่ไม่มีที่ดิน ดังที่กรมพัฒนาที่ดินคิดจะซื้อที่ดินแปลงใหญ่แบ่งสรรให้กสิกรโดยการผ่อนส่ง, การนำที่ดินรกร้างว่างเปล่าแบ่งสรรแก่ประชาชน ดังเช่นการจัดนิคมสร้างตนเอง, กรรมสิทธิ์ในที่ดินควรเป็นของรัฐหรือของเอกชน, ค่าเช่าที่ดินเป็นสิ่งที่ยุติธรรมหรือไม่ เพราะผู้เช่าเป็นผู้ปรับปรุงที่ดิน ทำให้มูลค่าที่ดินเพิ่ม แต่ไม่มีกรรมสิทธิ์, รัฐควรเก็บภาษีที่ดินเพียงไร ค่าเช่า และมูลค่าของที่ดินเพิ่มตกแก่เจ้าของที่ดินโดยไม่ได้ออกแรงทำ (unearned increment) Mill เห็นว่า ควรเก็บภาษีจากส่วนนี้ Walras เห็นว่า ในการปฏิรูปที่ดินรัฐควรออกพันธบัตรเพื่อซื้อที่ดินมาเป็นของรัฐบาล แล้วเก็บค่าเช่าเพื่อไถ่ถอนพันธบัตรคืน

## กลุ่มถือประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา (marginal utility school)

หรือเรียกอีกอย่างว่า Austrian school เพราะเกิดในออสเตรียเป็นแนวคิดที่พัฒนาจากของนักเศรษฐศาสตร์ 3 คน คือ Herman Henrich gossen ชาวเยอรมัน W. Stanley Jevons ชาวอังกฤษ และ Leon Walras ชาวฝรั่งเศส และสำนักศิษย์ เช่น Karl Menger, Friedrich von Wiesser และ Eugen von Bohm Bawerk ในปลายศตวรรษที่ 19 ซึ่งอธิบายความเกี่ยวพันระหว่างความต้องการและความพอใจกับราคา โดยอาศัยแนวคิดของประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา ซึ่งแต่ก่อนนั้นเชื่อกันว่า ประโยชน์ไม่มีความเกี่ยวพันกับราคา เห็นกันว่าอุปสงค์ อุปทาน และต้นทุน เป็นเครื่องกำหนดราคา (ดูคำอธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับมูลค่า) ตัวอย่างเช่น น้ำ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก และจำเป็นแก่ชีวิต แต่เป็นสิ่งที่ได้มาเปล่า ไม่มีมูลค่าราคา ส่วนเพชร เป็นสิ่งที่มีประโยชน์น้อย แต่มีราคาแพงมาก จึงเห็นได้ว่า อุปสงค์ อุปทานและต้นทุนในการขุดหาเพชร ทำให้เพชรมีราคาแพง และมีประโยชน์ แต่มาบัดนี้ นักเศรษฐศาสตร์ที่ถือลัทธิประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา ได้นำเอาทฤษฎีประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามาเป็นตัวทำให้สิ่งของมีราคา แต่ราคาจะลดลงเรื่อย ๆ เมื่อนุคคลนั้นมีสินค้านั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ



คำว่า marginal utility สมัยนั้นมีผู้แปลเป็น final utility แปลเป็นไทยว่า ประโยชน์สุดท้าย ประโยชน์อวสาน ประโยชน์ส่วนเหลือ สมมติเป็นน้ำขวด ในวันอากาศร้อน นาย ก. หิวน้ำจัดจะซื้อขวดละ 3 บาท ซึ่งตามปกติราคาเพียง 1 บาท ประโยชน์ที่เหลือคือ 2 บาท ( $3 - 1 = 2$  บาท) ถ้ามีเพียงขวดเดียวสุดท้าย จึงเรียกประโยชน์สุดท้ายคือ 2 บาท นาย ก. ยังไม่อิ่ม เขาจะยอมซื้อขวดที่ 2 อีก 2 บาท เมื่อยังมีน้ำขวดเหลือ ประโยชน์ที่เหลือคือ 1 บาท ( $2 - 1 = 1$  บาท) ถ้าขวดที่ 2 เป็นขวดสุดท้าย ประโยชน์สุดท้ายคือ 1 บาท ถ้ายังมีขวดที่ 9 ที่ 10 นาย ก. จะไม่ซื้อ เพราะถ้าซื้อดื่มอาจจะทำให้ไม่สบาย จึงถือว่าไม่มีประโยชน์ น้ำขวดที่ 9, 10 ก็ไม่มีราคากับนาย ก. ฉะนั้น น้ำขวดแรกก็มีประโยชน์สุดท้ายขวดที่ 2, 3, 4,..... ก็มีประโยชน์สุดท้าย ขวดไหนเป็นขวดสุดท้าย จะตัดขวดไหนเป็นขวดสุดท้ายก็ได้

คำว่าประโยชน์ เป็นเรื่องความพอใจ ความนึกคิดทางจิตวิทยาซึ่งกล่าวได้เพียงว่ามีประโยชน์มากหรือน้อย แล้วแต่ของนั้นเป็นที่ต้องการและหายากเพียงใด ที่ยกตัวอย่างดีราคาเป็นเงินเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น marginal utility แปลว่าประโยชน์สุดท้าย ทำให้เข้าใจยาก

มาขณะนี้ จึงมีผู้แปล marginal ว่า addition หรือ extra ในหนังสือใหม่หลายเล่ม จึงต้องแปล marginal utility ว่า ประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา จะทำให้เข้าใจง่ายขึ้น จึงขอใช้คำแปลนี้ มีความหมายว่า แต่ละหน่วยของสินค้า มีประโยชน์เพิ่มเข้ามากับประโยชน์รวมเท่าไร เช่น น้ำขวดที่ 1 คือ 2 บาท น้ำขวดที่ 2 คือ 1 บาท เพื่อประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น และจะเพิ่มเข้ามาเป็นประโยชน์รวม ประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามานี้ จะลดลงเรื่อย ๆ คือ 2 บาท, 1 บาท และจะลดลงอีกในขวดหลัง ๆ เหลือ 50 ส.ต. 25 ส.ต. ตามความพอใจ ความต้องการของคนทีลดลงเรื่อย ๆ จึงเรียก marginal diminishing utility น้ำขวดยังมีเพิ่มมากเท่าไร ก็ยังทำให้ไม่มีราคา และไม่มีประโยชน์ คือ นาย ก.จะไม่อยากซื้อ ฉะนั้น ประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามาจึงกำหนดราคาน้ำขวดเป็น 3 บาท, 2 บาท ตามแนวคิดของกลุ่มนี้

### **สำนักคณิตศาสตร์ (mathematical school)**

ได้แก่สำนักที่นำความคิดตามหลักคณิตศาสตร์ และเครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ เช่น กราฟ ตาราง สูตรต่าง ๆ มาใช้เพื่ออธิบายหรือวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ เพิ่มขึ้นจากการอธิบายกันปกติแบบพรรณนาและยกตัวอย่าง

## สำนักพาณิชย์นิยม (mercantilism) ,

เป็นสำนักที่เกิดในปลายศตวรรษที่ 17 และต้นศตวรรษที่ 18 มีนโยบายเศรษฐกิจในการค้ากับต่างประเทศ โดยมุ่งที่จะเพิ่มความมั่งคั่งและอำนาจของประเทศ ด้วยวิธีส่งเสริมการส่งสินค้าออก เพื่อขายไปต่างประเทศได้มาก จะเป็นทางได้ทองคำเข้าประเทศ หรือนโยบายแบบพ่อค้า รัฐบาลจึงส่งเสริมการลงทุนในการอุตสาหกรรมผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก และผลิตสินค้าแทนสินค้าเข้า ตั้งกำแพงภาษีกีดกันสินค้าจากต่างประเทศเข้า และเป็นการเลี้ยงอุตสาหกรรมภายในประเทศไม่ให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขัน ห้ามการขายโลหะมีค่า (ทองคำ) ออกไปต่างประเทศ แต่ให้มีการนำทองคำและเงินเข้าประเทศได้ อันจะเป็นทางทำให้ประเทศนั้นร่ำรวย แต่ทำให้อีกประเทศเสียทองคำ และจนลง นโยบายพาณิชย์นิยมจึงทำให้เกิดมีการทำงานเต็มอัตรา (full employment) และทำให้เศรษฐกิจเจริญ

## การจัดระเบียบโดยธรรมชาติ (natural order)

เป็นแนวความคิดของสำนัก Physiocrats เมื่อศตวรรษที่ 18 ว่าการประกอบการทางเศรษฐกิจ (การประกอบอาชีพ) จะมีกฎบังคับอยู่โดยธรรมชาติ รัฐบาลจะต้องไม่เข้าแทรกแซงการกระทำของเอกชน หลักการปล่อยให้เอกชนดำเนินธุรกิจไปโดยเสรี (laissez faire) และกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน (private property) จึงเกิดจากกฎนี้ Adam Smith เชื่อว่า การจัดระเบียบโดยธรรมชาติขัดกับการจัดระเบียบที่มนุษย์วางขึ้นไว้เป็นกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนกระทำตาม ดังนั้น สาระสำคัญของการจัดระเบียบโดยธรรมชาติจึงเป็นเรื่องประโยชน์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล เข้ากันได้กับประโยชน์ส่วนรวมเอง (common interest) เพราะประโยชน์ส่วนตัว เกิดขึ้นเองโดยสัญชาตญาณในประโยชน์ส่วนรวม การจัดระเบียบโดยธรรมชาติคือสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากทรัพย์สิน, ใช้แรงงานของตน มีเสรีภาพเช่นคนอื่น ๆ ในการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว การจัดระเบียบโดยธรรมชาติพระเจ้าให้มาเพื่อความสุขแก่มนุษย์ ให้มนุษย์พอใจมากที่สุด และลงทุนน้อยที่สุด เป็นคำบัญชาที่ให้โชคลาภ ซึ่งมนุษย์จะต้องทำตาม

## สิทธิตามธรรมชาติ (natural right)

เป็นสิทธิสำคัญของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุขและเจริญรุ่งเรืองตามที่ Quesney กล่าวไว้ในศตวรรษที่ 18 ในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มฟิซิโอแครตส์ สิทธิตามธรรมชาติกำหนด

โดยสังเกตเกี่ยวกับบุคคลบริการที่เราต้องการจากคนอื่น และหน้าที่ที่เขาจะต้องรับรู้ เช่น สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร บุตรไม่สามารถจะดูแลตัวเองได้ยังเล็กอยู่ ยังต้องการความคุ้มครองจากพ่อแม่ พ่อแม่จึงมีอยู่เพื่อให้บริการนี้ บุตรก็มีสิทธิตามธรรมชาติที่จะได้รับบริการจากพ่อแม่ พ่อแม่มีหน้าที่ตามธรรมชาติที่จะให้บริการนี้แก่บุตร ปีต่อมาภาวะการณ์หมุนกลับ บุตรที่โตขึ้นจึงมีวุฒิภาวะดีขึ้นที่จะช่วยเหลือพ่อแม่ที่อายุมาก บุตรจึงมีหน้าที่ตามธรรมชาติที่จะเลี้ยงดูพ่อแม่ พ่อแม่จึงมีสิทธิตามธรรมชาติที่จะได้รับการเลี้ยงดูจากบุตร เชื่อว่ารัฐบาลมีหน้าที่ที่จะออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาตินี้ เมื่อสิทธิตามธรรมชาตินี้มีอยู่ในการทำงานทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะไม่เข้าแทรกแซงสิทธินี้ แต่จะส่งเสริมเพื่อคุ้มครองไว้

### **สำนักคลาสสิกใหม่ (neo - classical school)**

เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Cambridge school เพราะเกิดที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งผู้ให้กำเนิดสำนักนี้คือ Alfred Marshall เป็นศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยนี้ สำนักคลาสสิกใหม่ จึงเกิดที่อังกฤษ สาขาศึกษาของ Marshall ได้นำแนวคิดนี้ไปอธิบายขยายความอีก เกิดขึ้นระหว่าง ค.ศ. 1870 และสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยนำเอาทฤษฎีของสำนักคลาสสิกมาดัดแปลงวางรูปแบบใหม่ ตลอดจนวิเคราะห์เพิ่มเติมทางคณิตศาสตร์จึงมีแนวคิดใกล้กับสำนักคลาสสิก เช่น นำหลักการปล่อยให้ดำเนินการโดยเสรี (laissez faire) มาอธิบายแต่มีข้อจำกัดมากขึ้น ถือว่าอำนาจการแข่งขันเป็นผู้วางข้อบังคับในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้เกิดดุลในการบริโภคและการผลิต รับเอาวิธีการของลัทธิประวัติศาสตร์มาใช้อธิบายเรื่องพลังทางเศรษฐกิจ นำเอาแนวคิดเรื่องประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามาของกลุ่มที่ถือลัทธิประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามาเพื่อการวิเคราะห์ และรับเอาแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มคณิตศาสตร์เช่นเรื่อง integral และ differential calculus เข้ามาใช้อธิบายและวิเคราะห์ โดยนำแนวคิดใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ ดังทฤษฎีมูลค่าทางคลาสสิกใหม่ และทฤษฎีอื่น ๆ ในเรื่องเงินตรา และการค้าระหว่างประเทศ แต่รัฐบาลและประชาชนสนใจน้อย J.M. Keynes ก็มีแนวค้ำกับคลาสสิกใหม่ จึงได้แยกตัวมาเขียนหนังสือของเขาในราว ค.ศ. 1930

### **นิวดีล (new deal)**

เป็นมาตรการต่าง ๆ ของประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี. รูสเวลท์ เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงให้เศรษฐกิจแห่งสหรัฐฟื้นตัว และเริ่มมีการประกันสังคม เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำใน

ค.ศ. 1930 - 1939 รัฐบาลจึงทำการปรับปรุงอุตสาหกรรม ควบคุมการรวมกันของกิจการ  
สาธารณูปโภค มีโครงการประกันสังคม เช่น ช่วยเหลือเกษตรกรในการทำฟาร์ม การช่วย  
เหลือคนว่างงานด้วยการประกันการว่างงาน การให้บำนาญคนชรา เป็นต้น

### **กลุ่มผู้มองในแง่ดี (the optimists)**

เป็นแนวความคิดของ Frédéric Bastiat และ Henry C. Carey และสานุศิษย์เพื่อกันการ  
โจมตีกฎทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกกลุ่มสังคมนิยมและคนอื่น ๆ โจมตี เช่น ความคิดเรื่องค่าเช่า  
ทางเศรษฐกิจ, ทุนและทฤษฎีประชากรของ Malthus ที่ว่า ประชากรเพิ่มรวมไปกับกฎ  
ผลที่ได้ย่อมลดน้อยถอยลงในเกษตรกรรม จะลดความเป็นอยู่ของเกษตรกรลงระดับพอ  
ประทังชีวิต กลุ่มผู้มองเห็นในแง่ดี (optimists) ไม่ยอมรับแนวความคิดนี้ เช่น Carey จะเห็นว่า  
ผลที่ได้จะเพิ่มขึ้น (increasing returns) มากกว่าผลที่ได้จะลดลง (decreasing returns) ในการ  
เกษตรกรรม เพราะประชากรเพิ่มเท่ากับทำให้ผู้ผลิตเพิ่มขึ้นเช่นกันดังที่ทราบอยู่แล้ว ผลผลิต  
ทางเกษตรกรรมในสหรัฐเหลือเฟือ จนส่งออกจำหน่ายในต่างประเทศในราคาถูก ๆ และส่ง  
มาช่วยเหลือแก่ประเทศด้อยพัฒนา

### **การปกครองแบบพ่อปกครองลูก (paternalism)**

ในรัฐสวัสดิการ รัฐบาลมีนโยบายด้านการปกครองที่ให้สวัสดิการและการคุ้มครอง  
แก่พลเมืองอย่างดี แบบพ่อกับลูก เช่นในด้านความมั่นคงทางสังคม จะจัดหางานให้แก่ผู้ว่าง  
งานทั่วหน้า ไม่ได้งานจริง ๆ ก็จ่ายเบี้ยเลี้ยงว่างงานให้ ช่วยเหลือผู้สูงอายุ และคุ้มครอง  
พลเมืองในการประกอบธุรกิจให้ได้รับความยุติธรรม ไม่ให้เอารัดเอาเปรียบด้วยการรวมกัน  
เพื่อผูกขาดเช่นรวมกันเป็น trust, cartel เป็นต้น

### **กลุ่มผู้มองในแง่ร้าย (the Pessimists)**

เป็นแนวคิดตรงข้ามกับของกลุ่มผู้มองในแง่ดี (the Optimists) ผู้อธิบายของกลุ่มผู้มองใน  
แง่ร้ายคือ Malthus และ Ricardo ที่ว่าเห็นแง่ร้าย คือ เห็นประชากรเพิ่มมากเป็นสิ่งที่ไม่ดีทำให้  
เกิดค่าเช่า และเกิดกฎผลที่ได้ย่อมลดน้อยถอยลง เช่นเห็นว่า ประชากรเพิ่มเร็วกว่าอาหาร  
ทำให้มีความต้องการผลิตผลเกษตรกรรมมากขึ้น เพื่อมีไม่พอประชากรจะล้มตายเพราะขาด  
ธาตุอาหาร ในเรื่องค่าเช่าก็เห็นว่า เกิดจากความแตกต่างระหว่างที่ดินดีและเลว ทำให้เกิดส่วน  
เกินที่ตกเป็นของเจ้าของที่ดินเป็นค่าเช่า ดังนั้น เมื่อดินยังมีอยู่มาก และมีความอุดมสมบูรณ์

เท่ากันค่าเช่าจึงยังไม่มี ประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้มีที่ดินดีและเลวเกิดค่าเช่าขึ้น ที่ดินเลวต้องใช้ต้นทุนมากเพื่อถากถาง ประชากรยิ่งเพิ่มมากขึ้น ที่ดินยังอยู่เท่าเดิม จะเกิดผลที่ได้ย่อมลดน้อยถอยลง ทำให้ผลิตอาหารได้น้อย และมีราคาแพงขึ้น

### **สำนักฟิซิโอแครตส์ (Physiocrats)**

Physiocrats เป็นสำนัก (กลุ่ม) ทางเศรษฐกิจที่เกิดในศตวรรษที่ 18 โดยมี Francois Quesney และ Anne R.J. Turgot เป็นต้นคิด มีปรัชญาว่า ที่ดินและเกษตรกรรมที่มีอยู่ตามธรรมชาติในสมัยดั้งเดิมเป็นที่มาทางเดียวของอาหารสิ่งใช้อุปโภคบริโภค รายได้และความมั่งคั่ง ที่ดินยังนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตสินค้า ทำให้มีส่วนเกิน (produit net) ที่ธรรมชาติสร้างสรรค์มาให้ และอยู่เหนือมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความสุขความพอใจ ส่วนการค้าและหัตถกรรมไม่ก่อให้เกิดผลิตผล กล่าวคือจะเป็นหมัน (sterile) จึงเป็นสำนักที่มีแนวคิดตรงข้ามกับของสำนักพาณิชย์นิยม (mercantilism) ซึ่งเน้นการค้าเป็นทางที่ทำให้เกิดความมั่งคั่งแก่ประเทศ Physiocrats เชื่อในกฎธรรมชาติ (natural law) ซึ่งมีความหมายเท่ากับ laissez faire or freedom from government regulation เป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการวางข้อบังคับในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์

### **การมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน (Private Property)**

สิทธิของเอกชนที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือที่อยู่ร่วมกัน เพื่อได้มาซึ่งทรัพย์สินและสินค้า ตลอดจนสิทธิที่จะควบคุมทรัพย์สินนั้นไว้เป็นของตน แต่มักจะหมายถึงทรัพย์สินหรือสิ่งใด ๆ ที่เอกชนสามารถเป็นเจ้าของ หรือถือเป็นกรรมสิทธิ์ได้

### **ลัทธิคุ้มครองการค้า (Protectionism)**

เป็นลัทธิคุ้มครองให้สินค้าผลิตได้ในประเทศขายออกไม่ยอมให้สินค้าต่างประเทศเข้ามาแข่งขัน โดยวิธีตั้งกำแพงภาษี เก็บภาษีสินค้าเข้าสูง เมื่อสินค้านั้นผลิตได้ในประเทศแล้ว หรือห้ามส่งสินค้านิดนั้นเข้ามาเลย เพื่อให้สินค้าในประเทศพัฒนาผลิตขึ้นได้มาก ซึ่งมีผู้อธิบายลัทธินี้เช่น Henry C. Carey, S.N. Patten โดยมีเหตุผลเพื่อ (1) ส่งเสริมอุตสาหกรรมตั้งใหม่ (2) เพื่อมีงานให้ประชาชนทำตามความรู้ความสามารถ (3) ประหยัดในการขนส่ง (4) เป็นการพึ่งตัวเองไม่ต้องอาศัยต่างประเทศ ทำให้ประเทศมีอำนาจขึ้น

## ทฤษฎีตลาดของแฮย์ (Say's theory of markets)

J.B. Say เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศสในต้นศตวรรษที่ 19 ที่ตั้งทฤษฎีตลาดว่า ซัพพลายเท่ากับดีมานด์ (supply equals demand) หรืออีกนัยหนึ่งซัพพลายเป็นตัวก่อให้เกิดดีมานด์ (supply creates demand) กล่าวคือ สินค้าผลิตขึ้นมาเยอะ มากเท่าไรก็จะมีตลาดขายให้หมด มีผู้ซื้อไปบริโภคจนหมด จะไม่เกิดการผลิตขึ้นมาเหลือจนท่วมท้น (overproduction) เมื่อสินค้าหนึ่งผลิตขึ้นได้ ยังทำให้มีความต้องการสินค้าอื่นอีก การมีสินค้ามากเกินไป จะทำให้เกิดความต้องการเงินมาก เพื่อนำไปซื้อสินค้านั้น อันเป็นเรื่องการปรับตัวเอง (self - correcting) ของตลาด ดังนั้น สินค้าที่ไม่มีผู้ซื้อ เพราะผลิตขึ้นมาเกินไป จนเกิดเศรษฐกิจตกต่ำหรือเกิดคนว่างงาน เพราะขายสินค้าไม่ออก จึงเป็นไปได้ยาก แต่มีผู้ไม่เห็นด้วยแนวคิดนี้อยู่หลายคน (Malthus และ Keynes) อาจเป็นจริงในสมัยเฮย์กล่าวไว้ เพราะการผลิตด้วยมือคน ยังไม่มีเครื่องจักรและการผลิตขนาดใหญ่ทำให้ผลิตได้น้อย มาบัดนี้ ประเทศต่าง ๆ มีประสิทธิภาพได้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำและคนว่างงานมากมาย เพราะผลิตสินค้ามากเกินไปขายไม่ออก

## ระบบสังคมนิยม (Socialism)

เป็นระบบที่ถือว่ารัฐบาลหรือชุมชนเป็นเจ้าของทุนและปัจจัยการผลิต เอกชนถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินบางอย่างไม่ได้ ซึ่งตรงข้ามกับระบบนายทุน ที่ยอมให้เอกชนเป็นเจ้าของมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และปัจจัยการผลิต ระบบสังคมนิยมไม่ถือกำเนิดขึ้นเป็นสิ่งที่ตั้งใจ ไม่มีพลังตลาด (ดีมานด์และซัพพลาย) ที่บังคับให้เกิดการผลิต ดังนั้นรัฐจึงต้องดำเนินธุรกิจเป็นกิจการขนาดใหญ่ ระบบสังคมนิยมต้องการแบ่งสรรทรัพย์สินและรายได้เป็นไปโดยยุติธรรม ต่างกับระบบคอมมิวนิสต์ที่การเข้าเป็นเจ้าของทุนของรัฐบาลสังคมนิยมจะทำโดยสงบและเป็นแบบประชาธิปไตย

## มาตรฐานการครองชีพ (standard of living)

หมายถึงมาตรฐานขั้นต่ำที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลต้องการและเคยชิน ในการดำรงชีพมีสิ่งจำเป็นและต้องมี เช่น ในเรื่องปริมาณและคุณภาพของอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ บริการบ้านเรือน ค่าการคมนาคมขนส่ง และการรักษาพยาบาลมาตรฐานอาจคิดออกมาเป็นรูปเงิน เช่น ไทยอาจถือเงินเดือน 600 บาทต่อคนเป็นมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำสุด ทั่ว ๆ ไปแล้วมักไม่กำหนดเป็นเงิน มาตรฐานการครองชีพย่อมแตกต่างกันแต่ละบุคคล แต่ละท้อง

ถิ่น ประเทศและเวลา แต่นิยมใช้เปรียบเทียบให้ทราบเพียงว่า มาตรฐานการครองชีพของ ชาวนครหลวงกรุงเทพฯ สูงกว่าชาวอีสาน ของชาวอเมริกันสูงกว่าชาวไทย ซึ่งหมายถึงการ เปรียบเทียบว่า ชาวนครหลวงกรุงเทพฯ มีรายได้สูงกว่า การกินอยู่ดีกว่าชาวอีสานเท่านั้น

### **กลุ่ม (syndicalism)**

เป็นกลุ่มที่มีแนวความคิดที่เห็นว่า คนงานหรือสหภาพแรงงานเข้าไปเป็นเจ้าของและ ควบคุมจัดการโรงงานอุตสาหกรรม ด้วยวิธีการอันรุนแรง

### **ลัทธิเทคโนแครต (Technocracy)**

เป็นลัทธิที่เกิดขึ้นขณะที่เศรษฐกิจตกต่ำในสหรัฐ ค.ศ.1932 - 33 กลุ่มผู้ถือลัทธิ Technocrats ซึ่งประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์, สถาปนิก วิศวกรทางอุตสาหกรรม โดยการ นำของ Howard Scott เห็นว่า ประสิทธิภาพทางอุตสาหกรรมจะสูงได้ไม่ใช่เฉพาะ นักการเมือง, ผู้ประกอบการ นักอุตสาหกรรม, พ่อค้า และนายธนาคาร ซึ่งมุ่งแต่จะกอบโกย กำไร แต่อาศัยบุคคลดังกล่าวมาก่อนข้างบนที่มีความรู้ทางเทคนิคและวิชาชีพ เป็นผู้ปรับ-ปรุงแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ โดยการนำเครื่องจักรอัตโนมัติมาใช้ จะทำให้ผลิตผลเพิ่ม อย่างรวดเร็ว แต่กลับใช้คนงานน้อยลง

### **รายได้ที่ได้มาโดยไม่ต้องลงแรงหา (unearned income)**

ได้แก่รายได้ที่ได้เป็นค่าเช่า, ดอกเบี้ย, เงินปันผลหรือในรูปใด ๆ ที่ไม่ใช่ได้มาโดย เป็นค่าทดแทนจากการใช้ความพยายามและลงแรงหามา

### **ส่วนที่ได้เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องออกแรงหา (unearned increment)**

ได้แก่ส่วนที่มูลค่าของทรัพย์สินเพิ่ม โดยเจ้าของไม่ได้คิดคาดหมายว่าจะได้มาก่อน และไม่ได้ลงแรงใช้ความพยายาม ความฉลาดหรือฝีมือ เพื่อจะได้มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมายถึง มูลค่าที่เพิ่มขึ้นแก่ที่ดิน เพราะพลเมืองเพิ่มเมืองขยายตัวไปถึง ทางรถไฟ ทางรถยนต์ ตัดผ่านและอื่น ๆ ที่เจ้าของไม่ได้ออกแรงหรือใช้ความพยายามเพื่อให้เพิ่มขึ้น

### **รัฐในความฝัน (utopia)**

ตามแนวคิดของ Sir Thomas More ตามความฝันของเขาเป็นเกาะสมมติขึ้น มีทุกสิ่ง ทุกอย่าง แต่ถือว่าเป็นของร่วมกันทุกคนที่จะใช้ได้ ทุกคนเว้นแต่คนป่วย คนแก่ จะต้องไป

ทำงานวันละ 6 ชั่วโมง การกินอาหารร่วมกันในโรงอาหารที่จัดไว้ มีบ้านเรือนจัดไว้ให้อยู่ตามความจำเป็นแก่สภาพ มีกฎหมายและทุกคนมีสิทธิเลือกนับถือศาสนาตามความพอใจ จัดโรงพยาบาล โรงเรียนเด็ก และโรงเรียนฟรี

### **รัฐสังคมนิยมในความฝัน (utopian socialism)**

เป็นความคิดของนักสังคมนิยมในปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 เช่น โรเบิร์ต โอเวน นักอุตสาหกรรมชาวอังกฤษผู้มั่งคั่ง ชาลส์ ฟุรี แอ ลูทพออ์คัมมิงส์ชาวฝรั่งเศส หลุยส์ บลัง นักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศสเชื่อว่า ชุมชนควรประกอบด้วย 80 - 100 ครอบครัว อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครใจ ทุกคนนำทรัพย์สินมาไว้ส่วนกลางใช้ร่วมกัน ทำงานให้บริการแก่ชุมชนโดยความเต็มใจ เมื่อได้ผลผลิตมา จึงนำมาแบ่งกันตามที่แต่ละคนต้องการจะเป็นการลดความยากจน และความไม่พอใจลงได้ ดังนั้น รัฐบาลไม่จำเป็นต้องมีชุมชนนี้จึงเป็นแบบสมมติคณงานและสหกรณ์ผู้ผลิต นักสังคมนิยมดังกล่าวชื่อมาได้นำไปปฏิบัติจริงในยุโรปและสหรัฐ แต่ได้รับความล้มเหลว

### **มูลค่า (Value)**

ได้แก่ค่าหรือคุณค่าของสิ่งของสินค้าที่มีต่อบุคคล เมื่อใช้แลกเปลี่ยนกัน เช่น ข้าว 3 ถัง แลกเนื้อได้ 2 กก. มูลค่าของข้าวเมื่อใช้แลกเปลี่ยนกับเนื้อคือ  $\frac{2}{3}$  มูลค่าของเนื้อเมื่อแลกเปลี่ยนกับข้าวคือ  $\frac{3}{2}$  คำว่ามูลค่าจึงนิยมใช้ในสมัยโบราณที่มีการแลกเปลี่ยนของ (barter) เมื่อยังไม่มีเงินตราเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน พอมีเงินตราขึ้นความหมายเปลี่ยนไปเป็นราคาหรือมูลค่าการแลกเปลี่ยน

มูลค่าการแลกเปลี่ยนของสินค้าใด จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความหายาก และมีผู้ต้องการสินค้านั้นมากหรือน้อยทั้ง 2 อย่างประกอบกัน สินค้าใดหายากหรือมีอยู่จำนวนน้อย และมีผู้ต้องการมากเพราะเป็นสิ่งมีประโยชน์ หรือทำความพอใจให้ได้มากเช่น ข้าว 1 ถัง เมื่อเกิดน้ำท่วม ทำนาไม่ได้ จะมีผู้ซื้อแพงมากถึง 200 บาท สินค้าใดหาได้ง่ายหรือมีอยู่จำนวนมากแม้จะมีผู้ต้องการมากและมีคุณค่ามากเหลือเกิน เช่น น้ำและอากาศ ก็ทำให้สิ่งนั้นไม่ค่อยมีมูลค่าสิ่งใดหายากย่อมมีมูลค่าแลกเปลี่ยนมาก และมูลค่าแลกเปลี่ยนลดลงน้อยลง หรือไม่มีมูลค่าแลกเปลี่ยนเลย เมื่อหาได้ง่ายหรือมีอยู่จำนวนมาก



มีทฤษฎีเกี่ยวกับมูลค่าที่สำคัญอยู่คือ

ทฤษฎีมูลค่าเท่ากับต้นทุนการผลิต (Cost of production theory of value) ริคาโด เป็นผู้คิดขึ้นในต้นศตวรรษที่ 19 มีความหมายว่า มูลค่าของผลิตผลสิ่งหนึ่งย่อมแล้วแต่ (1) ปริมาณของแรงงานที่ใช้ในการผลิต (2) จำนวนเวลาที่ใช้ในการผลิตสิ่งของนั้นขึ้นมา ซึ่งแตกต่างกับทฤษฎีมูลค่าเท่ากับแรงงาน (labor theory of value) คือทฤษฎีมูลค่าเท่ากับต้นทุนการผลิตนี้ รวมเอามูลค่าที่เกิดจากประสิทธิภาพในการผลิตของทุนเข้าไปด้วยในมูลค่าของสิ่งของนั้น และมูลค่าของแรงงานด้วย ส่วนทฤษฎีมูลค่าเท่ากับแรงงานนั้น มูลค่าเท่ากับแรงงานอย่างเดียว

ทฤษฎีมูลค่าเท่ากับแรงงาน (labor theory of value) อธิบายโดย Adam Smith และ Ricardo และบุคคลอื่น ๆ สนับสนุนและเพิ่มเติมเมื่อปลายศตวรรษที่ 18 ทฤษฎีนี้มีความหมายว่า มูลค่าของสินค้าใดได้แก่ปริมาณของแรงงานที่ใช้ในการผลิตมันขึ้นมา ทฤษฎีนี้ Marx ก็ยอมรับดังที่เขากล่าวไว้ในทฤษฎีมูลค่าส่วนเกินที่อธิบายไว้ข้างล่างนี้ มีความหมายว่า มูลค่าเท่ากับแรงงานที่ใช้ผลิต จึงควรตกแก่คนงานหมด ถ้าจ่ายให้คนอื่นเช่นผู้ประกอบการ ได้เป็นกำไร ย่อมเป็นส่วนเกิน

ทฤษฎีมูลค่าส่วนเกินของแรงงาน (surplus labor and value theory หรือ surplus value theory) อธิบายโดย Marx และนักสังคมนิยมอื่น ๆ ว่ามูลค่าของสินค้าได้แก่ปริมาณแรงงานที่ใช้ผลิตมันขึ้นมาคนงานควรมิตสิทธิได้รับมูลค่าของสินค้านั้นทั้งหมด แต่กลับได้รับเฉพาะส่วนที่พอเลี้ยงชีพไปวัน ๆ หนึ่ง ที่เกินไปกว่านั้นตกแก่เจ้าของทุนเป็นกำไร หรือมูลค่าส่วนเกิน (surplus value) จึงกล่าวได้อีกอย่างว่าคนงานได้รับสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ มีมูลค่าน้อยกว่าค่าแรงที่คนงานใช้ผลิตสินค้านั้นขึ้นมา

ทฤษฎีมูลค่าคิดจากประโยชน์ (utility theory of value) มูลค่าเป็นเท่าไรย่อมแล้วแต่ประโยชน์ Turgot เป็นผู้คิดขึ้น ทฤษฎีนี้กล่าวถึงมูลค่าของสินค้ามากเมื่อเป็นสิ่งจำเป็นรีบด่วน เป็นที่ต้องการมากที่สุด นั่นคือสินค้าใดมีประโยชน์มากก็มีมูลค่ามาก เช่น ยารักษา มะเร็ง ย่อมมีมูลค่าแพงทำให้คิดค้นได้ร่ำรวย แต่ทฤษฎีนี้ไม่ถูกเสมอไป เช่น เพชร ไม่เป็นสิ่งจำเป็นรีบด่วนและไม่ใช่ที่ต้องการมากที่สุดแก่การดำรงชีพของมนุษย์ กล่าวคือไม่ใช่สิ่งมีประโยชน์มาก แต่มีค่าสูง ส่วนน้ำเป็นสิ่งที่ต้องการทางร่างกายที่จำเป็น แต่มีมูลค่าน้อยหรือไม่มีเลย จึงถือเป็นทฤษฎียังไม่ได้

ทฤษฎีมูลค่าคิดจากประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา (marginal (final) utility theory of value) ทฤษฎีนี้อธิบายมูลค่ามากหรือน้อยยอมแล้วแต่ประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามา ประโยชน์ที่เพิ่มความพอใจแก่มนุษย์มากหรือน้อย ดังนั้นประโยชน์ที่เพิ่มเข้ามาจึงวัดจากความหายาก หรือมีอยู่อย่างจำกัดและความต้องการของแต่ละบุคคล เช่น น้ำ แม้เป็นสิ่งที่เรามีความต้องการมากแก่ชีวิต แต่มูลค่าต่ำ เพราะมีอยู่จำนวนมากหรือหาไม่ยาก ส่วนเพชรมีประโยชน์น้อย แต่มูลค่าสูง เพราะมีปริมาณน้อย หรือมีอยู่อย่างจำกัดน้ำเมื่อมีอยู่อย่างจำกัด เช่น เราเดินทางอยู่ในทะเลทราย หิวน้ำมากจะยอมแลกเพชรเม็ดโตกับน้ำ 1 ขวด เพราะน้ำหายาก

ทฤษฎีมูลค่าของสำนักคลาสสิกใหม่ (neoclassical theory of value) เป็นทฤษฎีที่ Alfred Marshall อธิบายไว้ถือว่า มูลค่าของสินค้าใดก็ตาม กำหนดขึ้นโดยพลังร่วมกันของดีมานด์และซัพพลาย โดยถ้าทำเป็นกราฟ หรือตาราง เส้นดีมานด์และซัพพลายตัดกันเกิดจุดดุลยภาพ (equilibrium) เป็นจุดกำหนดมูลค่าของสินค้านั้น เมื่อคำว่ามูลค่าหันมาใช้เป็นราคาแทนในปัจจุบัน จึงเป็นจุดที่ขายได้มากที่สุด มีคนซื้อมากที่สุด หรือที่เรียกว่าราคาตลาด

### **ความมั่งคั่ง (wealth) หรือการมีทรัพย์สินมาก**

ได้แก่การมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าเป็นเงิน หรือมีวัตถุสิ่งของที่มีมูลค่ามาก สามารถใช้ประโยชน์ได้และหายาก เช่นสินค้าต่าง ๆ ที่ดิน, อาคารบ้านเรือน, เงินและทอง

### **เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (welfare economics)**

ศาสตราจารย์ A.C.Pigou เป็นผู้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ เขาเห็นว่า ระบบเศรษฐกิจควรจะกำหนดจุดหมายไว้ก่อนว่า เพื่อให้บรรลุสวัสดิการสูงสุดแก่บุคคลจำนวนมากที่สุด การประเมินค่าของนโยบายรัฐบาลควรอาศัยหลักนี้ว่า เมื่อใดบรรลุจุดหมายด้านสวัสดิการสูงสุด ย่อมหมายถึงรัฐบาลได้ดำเนินงานได้ผลสูงสุดแล้ว Pigou ยังเห็นต่อไปว่า ต้นทุนการผลิตควรรวมต้นทุนที่ให้สวัสดิการแก่สังคม (social cost) ด้วย เช่นคิดรวมค่าที่จะป้องกันคนงานไม่ให้เสื่อมสุขภาพ หรือป้องกันไม่ให้ปล่อยควันทำให้อากาศเสีย ผู้ที่หวังแต่กำไรมักไม่คำนึงถึงเรื่องนี้ หวังแต่จะกอบโกยเอาประโยชน์จากสังคม (social gain) ปัจจุบันคำนี้ยังหมายถึงนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่แสวงหาทางปรับปรุงสภาพทางสังคมให้ดีขึ้น หรือมีนโยบายหนักไปทางการประชาสงเคราะห์

## ส่วนเกินสุทธิ (prodit net)

เป็นแนวคิดทาง physiocrats ว่า ที่ดินถือว่าเป็นทางเดียวที่ทำให้เกิดความมั่งคั่ง เพราะที่ดินทำให้มีส่วนเกิน (surplus) ส่วนเกินที่เกิดจากสิ่งทีผลิตขึ้นมีราคามากกว่าต้นทุนที่ผลิตมันขึ้น (ราคา - ต้นทุน - ส่วนเกิน prodit net) ด้วยการแข่งขันกันใช้ที่ดิน เป็นเหตุให้ผู้เช่ายอมจ่ายส่วนเกิน (prodit net) แก่เจ้าของที่ดินเป็นค่าเช่า (rent)